

М.М. Грекова також вказує, що сучасні тенденції полягають у перегляді чисельних заборон на виконання жінками певних видів робіт, відмові від пілг, які розглядаються як несумісні з принципом рівності жінки та чоловіка, з метою усунення їх негативного впливу на зайнятість жінок, підвищення конкурентоспроможності останніх. Крім того, до тенденцій у сучасному міжнародно-правовому регулюванні праці жінок слід віднести практику денонсування окремими державами, особливо країнами-членами ЄС, деяких конвенцій МОП [6, с. 141]. Дана тенденція є досить цікавою з наукової точки зору через необхідність переосмислення та аналізу наявних нормативно-правових норм, якими здебільшого надаються додаткові права та гарантії жінкам, враховуючи їх фізіологічні особливості, зокрема репродуктивну функцію. Вважаємо дану тенденцію достатньо прогресивною та такою, що дозволяє зберегти баланс між чоловіками та жінками.

Можна зробити висновок, що станом сьогодні існує велика кількість проблем правового регулювання праці жінок за національним законодавством, які по'язані або ж з дискримінаційними проявами, або із недоліками самого законодавства. На національному рівні гендерна рівність гарантується, перш за все, Конституцією України, Трудовим кодексом України та окремим Законом України «Про рівні права та можливості жінок та чоловіків» та іншими законодавчими актами. Проте, наразі, залишаються невирішеними питання: чому у випадку звільнення найчастіше скорочують в штаті саме жінок, під час прийняття на роботу часто акцентується увага на зовнішності, а не професійних навичках на вміннях тощо. Тому важливо звертати увагу на міжнародний досвід забезпечення гарантій для жінок, що позитивно вплине на наближення національного законодавства до міжнародних стандартів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Трегубенко М.Ю. Правове регулювання охорони праці жінок в Україні. Здоров'я та суспільство: Збірник наукових праць. – Кропивницький, 2019. – 166 ст URL: <http://vmurol.kr.ua/wp-content/uploads/2019/05/Здоров'я-та-суспільство-pdf.pdf#page=166>
2. Лозан Б.О. Правове регулювання охорони праці в Україні. URL: <https://bitly.su/FTUKr7sO> (дата звернення: 02.07.2019).
3. Кравченко А.О., Матейчик В.О., Менів Л.Д. Правові проблеми дискримінації праці жінок у трудових відносинах. Реалії та перспективи розбудови правової держави в Україні та світі. Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих учених. Том I. М. Суми. 2019 р. С. 200 URL: <https://repository.sspu.sumy.ua/bitstream/123456789/7302/1/Том-1.pdf#page=198>
4. Сахарук І.С. Юридичні гарантії забезпечення рівності та недискримінації працівників за ознакою віку. Тенденції розвитку науки трудового права та права соціального забезпечення: тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції (. 20 квітня 2018 року) / за ред. д.ю.н., проф. М.І. Іншина, к.ю.н. І.С. Сахарук. К, 2018. 200 с.
5. Черноус О.В. Сучасні проблеми жінок у сфері трудових правовідносин. Право і Безпека. 2012. № 3. С. 289-292.
6. Грекова М.М. Сучасні тенденції міжнародно-правового регулювання праці жінок. Форум права. 2012. № 3. С. 139-14

УДК 347.9

Лубяна К. А.,
аспірант 3-го року навчання
кафедри нотаріального і виконавчого
процесу та адвокатури

УЧАСТЬ АДВОКАТА У РОЗГЛЯДІ СПРАВ, ЩО ВИНΙΚАЮТЬ З ТРУДОВИХ ВІДНОСИН ТА ПРО НАДАННЯ СУДОМ ДОЗВОЛУ НА ТИМЧАСОВИЙ ВИЇЗД ДИТИНИ ЗА МЕЖІ УКРАЇНИ

У статті проаналізовано специфіку участі адвоката у розгляді справ, що виникають з трудових відносин та про надання судом дозволу на тимчасовий виїзд дитини за межі України. Визначено перелік особливостей участі адвоката у розгляді справ, що виникають з трудових відносин та які розглядаються в порядку спрощеного позовного провадження цивільного судочинства. Досліджено зміст і значення кожної з них.

Ключові слова: адвокат, розгляд справ, трудові відносини, суд, тимчасовий виїзд дитини.

In the article the specifics of the lawyer's participation in the consideration of cases arising from labor relations and the granting by the court of permission for the temporary departure of the child outside Ukraine are analyzed. The list of features of participation of the lawyer in consideration of the cases arising from labor relations and which are considered by way of the simplified claim proceedings of civil proceedings is defined. The content and significance of each of them are studied.

Key words: lawyer, consideration of cases, labor relations, court, temporary departure of the child.

Цивільним процесуальним кодексом України [1], а саме частинами 1-4 статті 274, було встановлено ряд умов, яким має відповідати справа для її розгляду у спрощеному позовному провадженні. Зокрема, у порядку спрощеного позовного провадження розглядаються справи, що виникають з трудових відносин та справи про надання судом дозволу на тимчасовий виїзд дитини за межі України тому з батьків, хто проживає окремо від дитини, у якого відсутня заборгованість зі сплати аліментів та якому відмовлено другим із батьків у наданні нотаріально посвідченої згоди на такий виїзд. У тому випадку, якщо предметом розгляду справи є одна із таких умов, вона може бути розглянута у порядку спрощеного позовного провадження.

Одним із різновидів справ, які розглядаються в порядку спрощеного позовного провадження цивільного судочинства України, є справи, які виникають з трудових відносин. Як встановила О.О. Штефан, спори у сфері праці є складними соціально-правовими явищами, які виникають у зв'язку із різноманітними конфліктними ситуаціями у процесі трудової діяльності [2, с. 81]. Так, стаття 221 Кодексу законів про працю України [3] передбачає, що трудові спори в Україні розглядаються не лише комісіями по трудових спорах, але й районними, районними у місті, міськими чи міськрайонними судами. Вирішення трудових спорів в судах використовується як крайній засіб захисту прав та інтересів суб'єктів трудових правовідносин, у тому разі, якщо комісія по трудових спорах прийняла рішення із яким вони не згодні. Звернення до наукової літератури засвідчило, що питання участі адвоката у розгляді справ, що виникають з трудових відносин, є малодослідженим, і це, на нашу думку, свідчить про актуальність дослідження цього питання у рамках даного розділу.

Іншим питанням, яке важливо проаналізувати в нашій роботі, є участь адвоката у розгляді справ про надання судом дозволу на тимчасовий виїзд дитини за межі України. Як свідчать положення Цивільного процесуального кодексу України [1], дане питання є також одним із тих, яке може розглядатись в порядку спрощеного позовного провадження цивільного судочинства України. Дитина, із огляду на вікові, фізичні та фізіологічні особливості, є найменш захищеним учасником сімейних правовідносин, не здатним належним чином самостійно захищати свої права й інтереси. У питаннях, пов'язаних із виїздом за кордон дитини на навчання, лікування, відпочинок тощо, дитина може стати інструментом протистояння між конфліктуючим подружжям чи колишніми чоловіком й дружиною. У тому випадку, коли один із подружжя не дає дозвіл на виїзд дитини за кордон, такий дозвіл може надати суд. Саме тому, у таких справах важливо, щоб права та інтереси дитини були належним чином забезпечені, а участь адвоката у даному контексті є своєрідною

гарантією того, що позиція, яка якнайкраще відповідатиме інтересам дитини, буде донесена до суду.

На сьогодні, питанням участі адвоката у розгляді справ, що виникають з трудових відносин та про надання судом дозволу на тимчасовий виїзд дитини за межі України присвячено невелику кількість праць. Серед дослідників цієї сфери відзначимо таких, як: О.С. Босва, О.А. Гавінська, В.В. Жернаков, О.І. Жукова, Т.С. Кириченко, О.М. Лук'янчиков, В.Т. Маляренко, Д.О. Новіков, О.В. Розгон, Д.В. Шевченко, О.О. Штефан, І.І. Яцкевич та багато інших дослідників. Проте, ці питання переважно аналізуються з точки зору процесуального законодавства, а не діяльності адвоката в цивільному процесі, а тому не зважаючи на наявність наукового доробку в цій сфері, питання участі адвоката у розгляді справ, що виникають з трудових відносин та про надання судом дозволу на тимчасовий виїзд дитини за межі України все ще потребує подальших досліджень.

Участь адвоката у розгляді справ, що виникають з трудових відносин та які розглядаються в порядку спрощеного позовного провадження цивільного судочинства України характеризується наступною специфікою:

по-перше, на справи, що виникають з трудових відносин та які розглядаються в порядку спрощеного позовного провадження цивільного судочинства України, не поширюється правило адвокатської монополії.

Як нами встановлено, у даному контексті сутність представництва у справах, які виникають з трудових відносин, полягає у тому, що представляти сторони може не лише адвокат. І якщо при розгляді малозначних спорів, як нами і було встановлено раніше, у якості представника у справу може вступати будь-яка повнолітня дієздатна особа, окрім тих, які не можуть бути представниками згідно цивільного процесуального законодавства, то при розгляді справ, що виникають з трудових відносин, у якості представника можуть виступати окрім адвокатів керівник юридичної особи, член виконавчого органу юридичної особи, інша особа, уповноважена діяти від імені юридичної особи, керівник органу державної влади чи органу місцевого самоврядування, інша уповноважена особа органу державної влади чи органу місцевого самоврядування, або будь-яка повнолітня дієздатна фізична особа, окрім тих осіб, які не можуть бути представниками в цивільному процесі та профспілки. Проте, як нами встановлено, участь адвокатів у таких спорах все таки є необхідною із огляду на процесуальні особливості розгляду таких справ – адвокати надають консультації, розпочинають підготовку позовної заяви та необхідних клопотань, здійснюють пошук доказів;

по-друге, на справи, що виникають з трудових відносин, не поширюється загальне правило територіальної підсудності.

За загальним правилом підсудності, позови до фізичної особи пред'являються в суд за зареєстрованим у встановленому законом порядку місцем її проживання або перебування, а позови до юридичних осіб - в суд за їхнім місцезнаходженням згідно з Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань. Проте, адвокат має враховувати, що у справах, які що виникають з трудових відносин, позови можуть також пред'являтися за зареєстрованим місцем проживання чи перебування позивача. Тобто, в справах, які виникають з трудових відносин, позови можуть подаватись як за місцем проживання або місцезнаходженням відповідача, так і за зареєстрованим місцем проживання чи перебування позивача;

по-третє, важливе значення для справ, що виникають з трудових відносин, відіграє додержання процесуальних строків.

Як нами встановлено, у справах про вирішення трудового спору процесуальний строк для звернення до районного, районного у місті, міського чи міськрайонного суду становить три місяці з дня, коли він дізнався або повинен був дізнатися про порушення свого права. Даний строк є загальним для усіх трудових спорів, окрім тих випадків, які передбачені у чинному законодавстві. Так, у справах про звільнення працівника адвокат має звернутись до районного, районного у місті, міського чи міськрайонного суду з позовом у місячний строк з дня вручення копії наказу про звільнення або з дня видачі трудової книжки. Щодо спорів про порушення законодавства про оплату

праці жодні процесуальні строки не встановлені, тобто адвокат може звернутися до суду з позовом про стягнення належної працівнику заробітної плати у будь-який час. У справах, в яких адвокат захищає інтереси роботодавця, та які стосуються справ про стягнення з працівника матеріальної шкоди, заподіяної підприємству, установі, організації, встановлюється строк в один рік з дня виявлення заподіяної працівником шкоди. Пропущені строки можуть бути поновлені, проте для цього адвокат має довести поважність причин для пропуску строку;

по-четверте, у справах, що виникають з трудових відносин, специфічними є підготовка та пошук документів, які додаються до позовної заяви.

За загальним правилом, позивач має додати до позовної заяви її копії та копії всіх документів, що додаються до неї, відповідно до кількості відповідачів і третіх осіб. У справах, що виникають з трудових правовідносин, позивач може не додавати копії документів, адже такі документи можуть перебувати у роботодавця, тобто відповідача у справах, які виникають з трудових правовідносин. Як нами встановлено, у справах, в яких є необхідними документи, що перебувають у роботодавця, позивачам все ж доцільніше звернутись до адвоката, який в силу законодавства про адвокатуру й адвокатську діяльність наділений повноваженнями ознайомлюватись усіма необхідними для справи документами й робити їх копії, а також отримувати будь-які інші матеріали, необхідні йому для справи;

по-п'яте, важливою особливістю справ, що виникають з трудових відносин, є те, що на них не поширюється можливість повороту виконання.

Так, адвокат має враховувати, що у будь-яких справах, пов'язаних із стягненням грошових коштів чи майна можливий поворот виконання, тобто повернення боржником стягувачу усього стягненого за судовим рішенням майна, у тому випадку, коли скасовується правова підстава, згідно якої було ухвалено відповідне судове рішення про стягнення. Проте, на справи про стягнення заробітної плати чи інших виплат, які випливають з трудових правовідносин, можливість повороту виконання не поширюється. А тому, адвокат має забезпечити, щоб така справа не ґрунтувалась на підроблених документах або на завідомо неправдивих відомостях позивача, бо в інакшому випадку поворот виконання буде неможливо застосувати.

Одним із різновидів справ, які розглядаються в порядку спрощеного позовного провадження цивільного судочинства України, є справи про надання судом дозволу на тимчасовий виїзд дитини за межі України. Частиною 1 статті 6 Сімейного кодексу України [4] встановлено, що правовий статус дитини має особа до досягнення нею повноліття, тобто такі справи стосуються тимчасового виїзду за кордон осіб, які є неповнолітніми та які ще перебувають під опікою своїх батьків. Частиною 3 статті 51 Конституції України визначено, що сім'я, дитинство, материнство і батьківство охороняються державою, а частина 1 статті 3 Сімейного кодексу України [4] передбачає, що сім'я є первинним та основним осередком суспільства. І саме сім'я, по суті, першочергово покликана захищати права та інтереси дитини, забезпечувати її можливості розвиватись, навчатись, подорожувати, оздоровлюватись, в тому числі й шляхом виїзду за межі України. При цьому в розумінні Основного Закону нашої держави, дитина є самостійним суб'єктом права та носієм прав.

Згідно із частиною 3 статті 313 Цивільного кодексу України [5], фізична особа, яка досягла шістнадцяти років, має право на вільний самостійний виїзд за межі України, а фізична особа, яка не досягла шістнадцяти років, має право на виїзд за межі України за згодою батьків (усиновлювачів), піклувальників та в їхньому супроводі або в супроводі осіб, які уповноважені ними, крім випадків, передбачених законом. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил перетинання державного кордону громадянами України» від 27.01.1995 № 57 [6] у підпункті 1 пункту 4 встановлює, що виїзд з України дітей за кордон здійснюється за нотаріально посвідченою згодою другого з батьків із зазначенням у ній держави прямування та відповідного часового проміжку перебування у цій державі, якщо другий з батьків відсутній у пункті пропуску (по суті це ж правило відображене у частині 3 статті 313 Цивільного кодексу України [5]). У підпункті 2 цього

ж пункту зазначено перелік випадків, коли дитина може виїхати за кордон без нотаріально посвідченої згоди другого з батьків. Проте, у будь-якому випадку, ситуація, за якої мати чи батько безпідставно відмовляються надати дитині такий дозвіл, може бути вирішена в судовому порядку, і при цьому, один із батьків чи сама дитина, яка досягла віку 14-ти років, можуть звернутись до суду з позовом про надання дозволу на тимчасовий виїзд з України дитині, що не досягла 16-річного віку або з позовом про позбавлення батьківських прав. Також варто вказати на те, що згідно зі статтею 16 Закону України «Про охорону дитинства» від 26.04.2001 № 2402-III [7] діти, батьки якої проживають у різних державах, мають право на регулярні особисті стосунки і прямі контакти з обома батьками, і при цьому такі діти мають право на вільний в'їзд в Україну та виїзд з України у порядку, встановленому законом. Від батьків вимагається не перешкоджати одне одному реалізувати право дитини на контакт з ними, та гарантувати повернення дитини до місця її постійного проживання після реалізації нею права на контакт, не допускати неправомірної зміни її місця проживання. При цьому, частина 1 статті 32 Закону України «Про охорону дитинства» від 26.04.2001 № 2402-III [7] встановлює недопущення незаконного переміщення, вивезення та повернення дітей з-за кордону. Усі вищенаведені норми із однієї сторони, спрямовані на протидію незаконному вивезенню дитини за кордон, а із іншої сторони – на захист прав та інтересів дітей.

Проте, як свідчить практика, досить часто права та інтереси дітей порушуються якраз членами її сім'ї, коли дитина позбавлена можливості виїхати на навчання, лікування, відпочинок тощо за кордон без згоди батьків або одного з них. Раніше дитина могла виїхати за кордон виключно за згодою батьків (опікунів, усиновителів), чи за рішенням суду про надання дозволу на виїзд з України без згоди та у супроводі другого з батьків. Дана норма була дискримінаційною, адже надавала можливості одному з конфліктуючих батьків маніпулювати іншим у разі розладів в сім'ї чи колишніми чоловіком та жінкою у випадку розлучення, використовуючи при цьому права та інтереси дитини у власних інтересах. Проте, завдяки прийняттю Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» від 03.10.2017 № 2147-VIII законодавцю вдалось закріпити інструменти, які запобігають порушенню прав як одного із подружжя, і в першу чергу – дитини, і на сьогодні у випадку ненадання згоди на виїзд одним із батьків, такий дозвіл може надати суд. І у даному контексті роль адвоката у подібних справах є досить важливою, оскільки в умовах, коли обоє з батьків не здатні забезпечити права та інтереси своєї дитини належним чином, таке забезпечення здійснює адвокат, представляючи її інтереси в суді.

У підпункті 2 пункту 4 Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил перетинання державного кордону громадянами України» від 27.01.1995 № 57 [6] встановлено перелік документів, за якими може здійснюватись виїзд з України громадян, які не досягли 16-річного віку, в супроводі одного з батьків або інших осіб без нотаріально посвідченої згоди другого з батьків, і більшість із цих документів становлять рішення суду - рішення суду про позбавлення батьківських прав другого з батьків; рішення суду про визнання другого з батьків безвісно відсутнім; рішення суду про визнання другого з батьків недієздатним; рішення суду про надання дозволу на виїзд з України громадянину, який не досяг 16-річного віку, без згоди та супроводу другого з батьків.

Сутність справ про надання судом дозволу на тимчасовий виїзд дитини за межі України полягає у тому, що суд має встановити безпідставну та необґрунтовану відмову одного з батьків у наданні дозволу на тимчасовий виїзд дитини за кордон, або ж навпаки підтверджує обґрунтованість такої відмови. Суд має надати дозвіл іншому з батьків на вивіз дитини за межі України у тому випадку, коли виїзд здійснюється з метою оздоровлення та лікування дитини, її зустрічі з родичами, культурного та освітнього виховання (наприклад, здобуття освіти чи вивчення іноземних мов), розвитку, підготовки до самостійного життя, тобто передусім діяти в інтересах дитини, а не одного із її батьків. Із іншої сторони, для розгляду таких справ чинним цивільним процесуальним

законодавством передбачено спеціальний порядок їх розгляду, тобто порядок розгляду справ у спрощеному позовному провадженні цивільного судочинства, який є у цілому належним чином регламентованим.

Так, частиною 4 статті 19 та пунктом 3 частини 1 статті 274 Цивільного процесуального кодексу України [1] встановлено, що справи про надання судом дозволу на тимчасовий виїзд дитини за межі України тому з батьків, хто проживає окремо від дитини, у якого відсутня заборгованість зі сплати аліментів та якому відмовлено другим із батьків у наданні нотаріально посвідченої згоди на такий виїзд розглядаються у порядку спрощеного позовного провадження цивільного судочинства України. Тобто, у цілому, порядок розгляду таких справ, і відповідно діяльність адвоката в них, є схожим до того, який вже неодноразово аналізувався нами у даній роботі. Проте, варто вказати на те, на які процесуальні особливості розгляду справ про надання судом дозволу на тимчасовий виїзд дитини за межі України у порядку спрощеного позовного провадження цивільного судочинства України, має звернути увагу адвокат.

В першу чергу, погодимось із Т.С. Кириченко у тому, що конкретні підстави та порядок прийняття судом рішення суду про надання дозволу на виїзд з України за умови наявності інших підстав законодавчо не закріплені, а тому в кожному конкретному випадку мають оцінюватись на розсуд судді, який розглядає таке питання на підставі об'єктивного дослідження ним всіх обставин справи, мотивів та обґрунтування необхідності вивезення дитини [8, с. 30]. Дійсно, як відзначалось нами раніше, по суті спеціальний порядок розгляду справ про надання судом дозволу на тимчасовий виїзд дитини за межі України обмежується вказівкою на те, що справи про надання судом дозволу на тимчасовий виїзд дитини за межі України тому з батьків, хто проживає окремо від дитини, у якого відсутня заборгованість зі сплати аліментів та якому відмовлено другим із батьків у наданні нотаріально посвідченої згоди на такий виїзд розглядаються в порядку спрощеного судового провадження [1]. Це означає, що така справа розглядається без підготовчого етапу судового провадження та без судових дебатів. За загальним правилом суддя приймає рішення у таких справах на основі поданих адвокатом матеріалів. Із даного приводу Т.С. Кириченко ставить цілком логічне запитання - чи може суддя в межах такого провадження, а інколи і без заслуховування сторін прийняти таке важливе рішення, що прямо чи опосередковано може позначитись на долі дитини, адже на практиці відсутність законодавчо закріплених підстав прийняття даного рішення та розгляд таких справ у порядку спрощеного судового провадження цивільного судочинства України може бути підґрунтям для прийняття судами необґрунтованих та незаконних рішень на користь одного з батьків, у тому числі й внаслідок об'єктивних причин – через відсутність повного та всебічного з'ясування судом усіх обставин справи [8, с. 30]. І саме цей момент, на нашу думку, є тим, який якнайкраще відображає значення адвокатів у таких справах, який здійснює збирання доказів, необхідних для пред'явлення позову про надання судом дозволу на тимчасовий виїзд дитини за межі України, здійснює складання документів процесуального характеру. Тобто, саме від викладеної у позовній заяві позиції одного з батьків чи самої дитини, а також наданих документальних підтверджень цієї позиції, залежить рішення суду у такій справі.

На важливість наступного моменту вказують одразу декілька дослідників. Так, як відзначає О.В. Доманчук, одна із важливих підстав для задоволення судом позову під час вирішення справ про надання судом дозволу на тимчасовий виїзд дитини за межі України полягає у зазначенні в позовній заяві країни, до якої має виїхати дитина, загального строку надання такого дозволу, часового проміжку перебування дитини в іноземній державі та доказів відмови батька чи матері у наданні згоди на виїзд дитини за кордон [9]. Звернемо увагу на те, що адвокат в позовній заяві має обов'язково вказати строк перебування дитини в іноземній державі. Як відзначає із даного приводу В. Фоменко, у тому випадку, коли така інформація не зазначена в позовній заяві, строк перебування в іноземній державі обов'язково має встановити суд [10]. Дослідник пояснює це необхідністю забезпечення рівності батьківських прав щодо виховання дитини та усунення перешкод щодо здійснення одним із батьків таких прав. У цілому, рішення, у якому не визначено тривалість

перебування дитини за кордоном суперечить положенням Сімейного кодексу України [4], Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил перетинання державного кордону громадянами України» від 27.01.1995 № 57 [6], Закону України «Про охорону дитинства» від 26.04.2001 № 2402-III [7] та інших нормативно-правових актів.

Інший момент, на який обов'язково має звернути увагу адвокат, також висвітлюється у роботі О.В. Доманчук. У процесі збирання доказів, адвокат має обов'язково подати за можливості такі докази, як листи одного з батьків із проханням про надання такого дозволу та поштові чеки про їх відправлення, відповіді на такі листи. Також сприятиме прийняттю рішення в інтересах дитини надання доказів відсутності відповідей на звернення другого з батьків щодо надання такого дозволу чи не з'явлення у призначений в листі час до нотаріальних органів для оформлення нотаріально посвідченої заяви про надання згоди на виїзд спільної дитини в іноземну країну [9]. Тобто, адвокат має довести те, що не зважаючи на дотримання передбачених законом процедур, а також сповіщення про важливість тимчасового виїзду дитини за межі України, інший із батьків не відреагував на відповідне прохання та не надав жодної відповіді на здійснений запит. У тому випадку, коли відповідь була надана, проте негативно, адвокат повинен аргументувати порушення прав та інтересів дитини такою заборонаю.

Окрім цього, О.В. Доманчук підкреслює важливість подання адвокатом документів (письмових доказів), що підтвердять дійсність намірів такої поїздки, та те, що вона відповідатиме інтересам дитини. Прикладами документів, які може надати адвокат, із точки зору дослідниці є: 1) квитки; 2) довідка про бронювання квитків; 3) документи, що підтверджують бронювання місць у готелі на час перебування в іноземній країні; 4) довідка про доходи, що підтверджує фінансову спроможність одного з батьків забезпечити відпочинок (поїздку) дитини; 5) документи, що підтверджують родинні зв'язки з особами, до яких має приїхати дитина з метою родинного спілкування та відпочинку; 6) довідка з медичного закладу про те, що дитина перебуває на обліку у лікарів як така, що постійно хворіє і потребує щорічного оздоровлення або відновного лікування за кордоном; 7) довідка із закладу освіти про те, що дитина поглиблено вивчає іноземну мову тощо [9]. Зрозуміло, що такий перелік документів не є вичерпним і він слідує не безпосередньо із положень законодавства, а у більшій мірі із адвокатської практики, проте очевидним є те, що адвокат має зібрати як можна ширше коло доказів того, наскільки така поїздка є важливою для дитини, і для цього документи на кшталт запропонованих О.В. Доманчук могли б позитивним чином відобразитись на питаннях захисту прав дитини.

Отже, у процесі дослідження нами встановлено, що участь адвоката у розгляді справ про надання судом дозволу на тимчасовий виїзд дитини за межі України, на відміну від інших проаналізованих нами раніше справ, які також розглядаються у порядку спрощеного позовного провадження цивільного судочинства України, по суті не відрізняється жодними специфічними процесуальними особливостями, визначеними в змісті Цивільного процесуального кодексу України [1], проте у процесі своєї діяльності адвокат має враховувати декілька важливих моментів:

по-перше, у судовому порядку можуть бути розглянуті справи про надання судом дозволу на тимчасовий виїзд дитини за межі України, обумовлені вичерпним колом підстав.

Адвокат має враховувати те, що серед судових рішень, які є документом, що засвідчує право дитини на тимчасовий виїзд за межі України, чинним законодавством виділено рішення суду про позбавлення батьківських прав другого з батьків; рішення суду про визнання другого з батьків безвісно відсутнім; рішення суду про визнання другого з батьків недієздатним; рішення суду про надання дозволу на виїзд з України громадянину, який не досяг 16-річного віку, без згоди та супроводу другого з батьків. Тому, складаючи позовну заяву, предметом позову може бути один із тих, які наведені нами вище. Наприклад, у тому випадку, коли предметом позову є надання дозволу на виїзд з України дитині без згоди та супроводу другого з батьків, адвокат має довести безпідставну та необґрунтовану відмову одного з батьків у наданні дозволу на тимчасовий виїзд дитини за кордон;

по-друге, враховуючи специфіку чинного цивільного процесуального законодавства, у таких справах ключовою є роль адвоката на стадії збирання доказів, необхідних для пред'явлення позову про надання судом дозволу на тимчасовий виїзд дитини за межі України, та складання документів процесуального характеру.

Адвокат має аргументувати важливість для забезпечення інтересів дитини виїзд за кордон. Важливо надати документальні підтвердження мети та тривалості поїздки, подати за можливості такі докази того, що інший із батьків проігнорував чи відхилив законні вимоги про надання дозволу на виїзд дитини за кордон, чим порушив його права й інтереси. Для адвоката важливо підготувати такі документи, як квитки чи довідку про бронювання квитків, що засвідчить реальність планів щодо виїзду дитини за кордон. Доцільно було б надати документи, які підтверджують наявність у дитини житла за кордоном на можливість одного з батьків забезпечити її перебування там. У тому випадку, коли запланована поїздка стосується відвідування родичів, необхідно документально підтвердити наявність родичів за кордоном. При виїзді за кордон на лікування, важливо документально підтвердити перебування дитини на обліку в лікарів та наявність за кордоном умов для її лікування. У разі виїзду за кордон на навчання, важливим є підтвердження із навчального закладу. Тобто, задачею адвоката є зібрати якомога більше доказів того, що заборона дитині виїзду за кордон негативно позначиться на її правах й інтересах.

Підсумовуючи дослідження участі адвоката у розгляді справ, що виникають з трудових відносин та про надання судом дозволу на тимчасовий виїзд дитини за межі України, зробимо висновок, що його роль у таких справах в першу полягає в підготовці позовних заяв. Дані справи, на відміну від малозначних спорів, переважно розглядаються у загальному порядку, передбаченому для усіх справ, що розглядаються у спрощеному позовному провадженні цивільного судочинства. Тож, першочергова задача адвоката полягає у пошуку доказів та підготовці процесуальних документів, на основі яких суд прийме рішення в інтересах сторони, яку він представляє.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 № 1618-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 40-41, 42. ст.492
2. Штефан О.О. Окремі питання вирішення трудових спорів у порядку цивільного судочинства. Юридичний науковий електронний журнал. № 2/2019. С. 80-83
3. Кодекс законів про працю України: Закон України від 10.12.1971 № 322-VIII. Відомості Верховної Ради УРСР. 1971 р. Додаток до N 50
4. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002 № 2947-III. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 21-22. ст.135
5. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. ст.356
6. Про затвердження Правил перетинання державного кордону громадянами України: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.01.1995 № 57. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/57-95-п#Text> (дата звернення 19.09.2019 року)
7. Про охорону дитинства: Закон України від 26.04.2001 № 2402-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 30. ст.142
8. Кириченко, Т. Правові проблеми незаконного вивезення дитини з країни постійного місця проживання. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 4. С. 27-31
9. Доманчук О. Вивезення дитини за кордон. Судова практика. Юридична газета. №37 (587). URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/vivezennya-ditini-za-kordon-sudova-praktika.html> (дата звернення 17.09.2019 року)
10. Фоменко В. Особливості розгляду справ про надання дитині дозволу на виїзд за межі України. Юридична газета. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/simeyne-pravo/osoblivosti-rozglyadu-sprav-pro-nadannya-ditini-dozvolu-na-viyizd-za-mezhi-ukrayini.html>